

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 561/2014-62

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., zastúpeného obchodnou spoločnosťou DEDÁK & Partners, s. r. o., Mlynské nivy 45, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Štefan Dedák, a obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Tomáš Kameneč, s. r. o., Špitálska 43, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Tomáš Kameneč, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Súdnej rady Slovenskej republiky a jej uznesením č. 197 z 2. decembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. januára 2014 doručená sťažnosť J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal

porušenie svojho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“, v citáciách aj „SR“) pri voľbe kandidátov na sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a jej uznesením č. 197 z 2. decembra 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Napadnutým uznesením súdna rada zvolila „kandidátov na post sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva: A. K., O. L., M. P.“. Sťažovateľ uvádza, že v roku 2013 súdna rada vypísala spolu tri voľby na kandidátov na funkciu sudcu ESLP za Slovenskú republiku a všetkých týchto volieb sa sťažovateľ zúčastnil. Do volieb vyhlásených súdnou radou na 25. september 2013 sa prihlásil v určenej lehote len sťažovateľ. Súdna rada preto uznesením č. 160 z 24. septembra 2013 voľbu týchto kandidátov odložila dovtedy, kým nebudú navrhnutí aspoň traja kandidáti; v danom prípade sa potom voľba uskutočnila 2. decembra 2013. V oznámení o voľbe ako aj v pozvánke bolo podľa sťažovateľa uvedené iba miesto a čas voľby, nie však podmienky, za akých má byť voľba vykonaná, a ani kritériá, ktoré súdna rada na výber kandidátov použije. Sťažovateľ uvádza, že s priebehom voľby a výberovými kritériami, ktoré mali byť uplatnené, bol oboznámený až po vstupe do rokovacej miestnosti predsedom súdnej rady, pričom priebeh spočíval v odpovediach na pripravené otázky položené tlmočníkmi v dvoch úradných jazykoch Rady Európy a následnej prezentácii kandidátov v jednom z úradných jazykov. Poradie kandidátov bolo určené žrebom a po úvode volebného zasadnutia bol sťažovateľ vyzvaný opustiť rokovaciu miestnosť. Po prezentáciách všetkých účastníkov vykonala súdna rada tajnú voľbu, po ktorej boli oznámené výsledky a napadnuté uznesenie bolo predložené vláde Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“), ktorá 4. decembra 2013 svojím uznesením č. 699 rozhodla o schválení zvolených kandidátov. V nadväzujúcej časti sťažnosti opisuje sťažovateľ obsah reakcie predsedu súdnej rady na otvorený list mimovládnych organizácií zverejnený pod názvom „Štrasburg nie je trafika“, ktorá bola uverejnená 13. decembra 2013 na webovej stránke www.harabin.sk, a stanovisko sťažovateľa k tejto reakcii z 15. decembra 2013, ktoré bolo zverejnené na webovej stránke www.sudcovia.sk.

Po uvedení základných zásad vyvedených z doterajšej judikatúry ústavného súdu a v širších súvislostiach aj z Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach publikovaného pod č. 120/1976 Zb. (ďalej len „medzinárodný pakt“), ktoré podľa sťažovateľa možno v danej veci aplikovať, predkladá sťažovateľ svoju argumentáciu, z ktorej vyvodzuje porušenie svojho práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám zaručeným čl. 30 ods. 4 ústavy. Poukazujúc na § 6 ods. 11 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnej rade“) v nej namieta (i) nezverejnenie materiálov o kandidátoch v dostatočnom rozsahu (napríklad návrhov na kandidátov vrátane priloženej argumentácie alebo podporných stanovísk pre kandidátov), ktoré podľa neho odporuje princípu transparentnosti, ale aj (ii) nezabezpečenie zverejnenia informácií o priebehu voľby v dostatočnom predstihu pred voľbou, pričom na podporu tejto námietky poukazuje na nález sp. zn. II. ÚS 5/03 z 19. februára 2003. Súčasne uvádza, že oficiálne oboznámenie kandidátov s podmienkami a plánovaným priebehom voľby na jej začiatku 2. decembra 2013 bolo vzhľadom na význam a charakter voľby neprimerané, išlo „o *flagrantné porušenie podstaty a zmyslu práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Uvedené platí o to viac, že SR v predchádzajúcich voľbách kandidátov na medzinárodný súd uvedené kritériá nepoužila. Aplikácia kritérií a postupu odlišného od predchádzajúcej praxe, bez toho, aby na to bol relevantný dôvod sa prieči zásadám materiálneho právneho štátu a porušuje práva dotknutých subjektov na rešpektovanie ich legitímnych očakávaní.*“.

V ďalšom bode sťažnosti sťažovateľ namieta, že (iii) o priebehu vypočutia uchádzačov v rámci voľby rozhodol výlučne predseda súdnej rady, čím mal prekročiť svoju právomoc vyplývajúcu z § 6 ods. 1 zákona o súdnej rade. V tejto súvislosti zároveň uvádza, že o takto určenom priebehu voľby neboli vopred oficiálne informovaní nielen uchádzači a verejnosť, ale ani viacerí členovia súdnej rady. Sťažovateľ poukazujúc na svoju neprítomnosť počas celého volebného zasadnutia tiež namieta (iv) rozpor vykonanej voľby so zákonom o súdnej rade a s rokovacím poriadkom súdnej rady a tiež (v) nevytvorenie rovnakých podmienok pre všetkých uchádzačov, ktoré podľa sťažovateľa spočívajú vo zvýhodnení zástupkyne Slovenskej republiky pred ESLP ako uchádzačky o funkciu sudcu ESLP, keďže na rozdiel od ostatných uchádzačov pracuje z dôvodu v súčasnosti zastávanej

funkcie v úradných jazykoch Rady Európy denne. S tým súvisí aj ďalšia námietka sťažovateľa proti voľbe (vi), v zmysle ktorej sa voľba mala konať v rozpore so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnom jazyku“). Podľa názoru sťažovateľa, ak „existoval záujem preveriť jazykové znalosti kandidátov, boli na to iné vhodné a spravodlivé spôsoby, neprekračujúce ani rámec právnej úpravy (napr. osobitné preskúšanie kandidátov mimo zasadnutia SR odborníkmi v cudzích jazykoch a oboznámenie výsledkov tohto preskúšania na volebnom zasadnutí SR). Napokon, ide o odbornú otázku a členovia SR (alebo väčšina z nich) nie sú odborníkmi v úradných jazykoch Rady Európy.“.

Nadväzne na to sťažovateľ namieta (vii) zaujatosť predsedu súdnej rady, ktorý voľbu viedol; túto odvodzuje od reakcie predsedu súdnej rady na otvorený list s názvom „Štrasburg nie je trafika!“, ktorá má byť „vyjadrením osobnej animozity člena a predsedu SR voči osobe sťažovateľa ako uchádzačovi o miesto kandidáta na post sudcu ESLP... a s poukazom aj na neprimeraný faktický vplyv predsedu SR na Voľbu, sťažovateľ nemohol mať vytvorené, v porovnaní s ostatnými uchádzačmi rovnaké podmienky na prístup k funkcii sudcu ESLP. Evidentná osobná predpojatosť predsedu SR voči sťažovateľovi musí tohto v demokratickom a právnom štáte jednoznačne diskvalifikovať z účasti na Voľbe. I keď nie je možné bez ďalšieho aplikovať v plnej šírke právne zásady vylúčenia z rozhodovania pre predpojatosť, aj rozhodovanie SR o personálnych otázkach musí kvalitatívne zodpovedať zásadám demokratického a právneho štátu resp. elementárnej spravodlivosti.“.

Napokon sťažovateľ namieta aj (viii) nezabezpečenie objektivity voľby a s ňou súvisiacich zásad, ako sú „transparentnosť, rovnosť, rozumnosť a všeobecné zásady zásluhovosti“. Poukazuje pritom na rezolúciu č. 1646 (2009) Parlamentného zhromaždenia Rady Európy o nominácii kandidátov a voľbe sudcov ESLP, z ktorej vyvodzuje, že príprava a priebeh voľby možno považovať za „ad hoc konanie“ s negatívnym dopadom „na spravodlivosť, transparentnosť a konzistentnosť“, a cituje, že „hoci rovnováha doterajších profesionálnych histórií má veľký význam pre diverzitu Súdu, predseda by mal dôraz zostávať sa sudcovskej skúsenosti počas výkonu funkcie sudcu - názor, ktorý bol zdôraznený viacerými odborníkmi počas diskusie, ktorí tiež považujú solídnu sudcovskú skúsenosť za dôležitejšiu pre prácu Súdu, ako osobitnú skúsenosť v práve ľudských práv“.

Zároveň poukazuje na vyjadrenie veľvyslanca Slovenskej republiky pri Rade Európy na zasadnutí súdnej rady konanej 25. septembra 2013 o tom, že sudcovia ESLP majú byť komplexné, integrálne osobnosti schopné zastávať vysoké súdne funkcie, eventuálne byť uznávanými právnymi vedcami. S poukazom na uvedené „požiadavky pre funkciu sudcu ESLP, svoju celoživotnú kariéru sudcu (vrátane sudcu ÚS SR), skúsenosti v oblasti základných ľudských práv a slobôd, akceptovateľnú znalosť angličtiny a viac ako pasívnu znalosť francúzštiny“ nie je podľa sťažovateľa „poznateľné a zistiteľné, aké kritériá objektívnosti, rozumnosti a zásluhovosti boli aplikované, keď som nebol zvolený za kandidáta na sudcu ESLP“. V tejto súvislosti poukazuje na rozdielnosť jeho prípadu s prípadom voľby kandidáta na funkciu sudcu Súdneho dvora Európskych spoločenstiev súdnou radou, ktorý bol preskúmaný aj ústavným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 128/09. V záveroch sťažnosti poznamenáva, že ak „zoberie do úvahy svoje skúsenosti, znalosti, doterajšiu sudcovskú kariéru (viac ako 33 rokov v justícii, čo sa približuje veku zvolených kandidátov), rozhodnutie SR o nezvolení sťažovateľa za kandidáta na sudcu ESLP - pri výbere z piatich uchádzačov, ktorých mala SR napokon k dispozícii - je jednoznačne potrebné považovať za svojvoľné a nezdôvodniteľné“, a pripomína aj pochybnosti o celkovej spravodlivosti voľby, ktoré mali v odlišnom stanovisku k napadnutému uzneseniu vyjadriť aj dvaja členovia súdnej rady.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal vo veci takéto rozhodnutie:

„1. Postupom Súdnej rady Slovenskej republiky pri voľbe kandidátov na sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva a jej uznesením č. 197 z 02.12.2013 základné právo J. B. na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky porušené bolo.

2. Uznesenie Súdnej rady Slovenskej republiky č. 197 z 02.12.2013 sa zrušuje a vec sa vracia Súdnej rade Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ súčasne navrhuje odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia a uloženie povinnosti vláde stiahnuť už predložených kandidátov, pretože bez „týchto zabezpečovacích prostriedkov by mohlo dôjsť k faktickému zmareniu výsledkov konania vo veci samej“. Odkladom vykonateľnosti pritom žiadnym osobám nevznikne ujma

porovnateľná s ujmou, ktorá by vznikla, ak by ústavný súd v napadnutom postupe a uznesení zistil porušenie ústavnosti. Zároveň žiada, aby ústavný súd považoval sťažnosť za naliehavú, a to predovšetkým vzhľadom na právne následky napadnutého uznesenia. Odôvodnenie tejto žiadosti sťažovateľ doplnil aj podaním doručeným 21. februára 2014, v ktorom spresnil dátum plánovanej voľby slovenského sudcu do ESLP na 8. apríl 2014.

Podaním z 21. marca 2014 doručeným ústavnému súdu telefaxom toho istého dňa a 25. marca 2014 doplneným predložením originálu sťažovateľ urobil „*Vyhlásenie... o odmietnutí sudcu J. A.* [ktorému bola vec pridelená ako sudcovi spravodajcovi] *pre jeho predpojatosť*“, ktoré odôvodnil tým, že „*sudca J. A. neposkytuje v tomto konaní dostatočné záruky nestrannosti. Jeho nestrannosť je spochybnená z objektívneho hľadiska so zreteľom k jeho pomeru k účastníkovi konania – Súdnej rade Slovenskej republiky.*“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 141a ods. 4 písm. d) ústavy do pôsobnosti súdnej rady patrí predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch.

Podľa čl. 141a ods. 6 ústavy podrobnosti o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy ustanoví zákon.

Podľa § 27g zákona o súdnej rade návrh na voľbu kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch, môže súdnej rade podať

- a) člen súdnej rady,
- b) minister spravodlivosti Slovenskej republiky,
- c) stavovská organizácia sudcov,
- d) iná stavovská právnická organizácia (ods. 1)

Za kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch, možno navrhnúť občana, ktorý

a) získal právnické vzdelanie absolvovaním magisterského štúdia na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo má uznaný alebo nostrifikovaný doklad o získaní právnického vzdelania absolvovaním štúdia rovnakej úrovne na vysokej škole v zahraničí,

b) je bezúhonný, preukázateľne je významnou osobnosťou v odbore práva a jeho morálne vlastnosti dávajú záruku, že funkciu sudcu bude riadne vykonávať,

c) má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,

d) má plnú spôsobilosť na právne úkony a je zdravotne spôsobilý na výkon funkcie sudcu,

e) zložil odbornú justičnú skúšku, prokurátorskú skúšku, advokátsku skúšku alebo skúšku komerčného právnika a aspoň päť rokov vykonával právnickú prax (ods. 2).

Pri voľbe kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodnom súdnom orgáne, sa primerane použijú ustanovenia § 6 ods. 7, § 27a ods. 3 a § 27b až § 27e (ods. 4).

Pri návrhoch podľa odsekov 1 a 2 môže súdna rada kandidátov vypočúť, a to pred svojím rozhodnutím. Návrh je schválený, ak zaň v tajnom hlasovaní hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých členov súdnej rady. Na opakované a nové hlasovanie o návrhoch sa primerane použijú ustanovenia § 27c ods. 3 a § 27d (ods. 5).

Podľa § 6 ods. 7 zákona o súdnej rade člen súdnej rady, ktorý je kandidátom vo voľbe, nemá právo hlasovať na tejto voľbe, ak sa o zvolenie do tej istej funkcie uchádza aspoň jeden ďalší kandidát, ktorý nie je členom súdnej rady.

Podľa § 27a ods. 3 zákona o súdnej rade deň a čas konania volieb vyhlasuje predseda súdnej rady najneskôr 45 dní pred ich konaním. Predseda súdnej rady oznámi všetkým navrhovateľom vyhlásenie volieb s výzvou na predloženie kandidátov... v lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako 15 dní odo dňa doručenia oznámenia o vyhlásení volieb.

Podľa § 27b zákona o súdnej rade kandidáti... majú právo zúčastniť sa na zasadnutí súdnej rady, na ktorom sa konajú voľby... Predseda súdnej rady zabezpečí doručenie pozvánky kandidátom na zasadnutie súdnej rady najneskôr sedem dní pred dňom konania volieb (ods. 1).

Súdna rada vytvorí pre všetkých kandidátov... rovnaké podmienky na prezentáciu svojej osoby a svojej predstavy o pôsobení vo funkcii... (ods. 2).

Podľa § 27c zákona o súdnej rade o priebehu a výsledkoch volieb sa vyhotoví zápisnica, v ktorej sa uvedie najmä

- a) celkový počet členov súdnej rady, ktorí mali právo voliť,
- b) počet hlasov členov súdnej rady odovzdaných pre jednotlivých kandidátov,
- c) poradie kandidátov podľa počtu získaných hlasov členov súdnej rady (ods. 1).

Výsledky volieb sa vyhlasujú na zasadnutí súdnej rady, na ktorom sa voľba... vykonala (ods. 2).

Ak žiadny z kandidátov... nezíska nadpolovičnú väčšinu hlasov všetkých členov súdnej rady a na voľbe sa zúčastnili viac ako dvaja kandidáti, vykoná sa na tom istom zasadnutí súdnej rady opakovaná voľba. Na opakovanej voľbe sa zúčastnia kandidáti, ktorí vo voľbe získali najväčší počet hlasov a druhý najväčší počet hlasov (ods. 3).

Ústava v čl. 30 ods. 4 hovorí o prístupe k verejným funkciám, t. j. o procese kreovania, a nie o v poradí poslednom akte, na základe ktorého kandidát môže byť zvolený alebo vymenovaný do verejnej funkcie. Viacstupňový (postupný) proces kreovania verejnej funkcie nemôže sám osebe diskriminovať uchádzača o verejnú funkciu v možnosti uchádzať sa o ústavnú ochranu základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy (I. ÚS 76/2011). Uvedený prístup ústavný súd akceptoval aj vo veci sp. zn. II. ÚS 5/03 v súvislosti s kandidátom na funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „predseda najvyššieho súdu“) alebo vo veci sp. zn. I. ÚS 83/06 v súvislosti s kandidátom na funkciu sudcu ústavného súdu. Nepriamo uvedené potvrdil ústavný súd tiež vo veci sp. zn. II. ÚS 161/03, keď v súvislosti s čl. 30 ods. 4 ústavy rešpektoval jednotlivé etapy výberového konania na funkciu riaditeľa Slovenskej televízie. Status „volenej a inej verejnej funkcie“ ústavný súd okrem už uvedených priznal tiež funkcii rektora vysokej školy (III. ÚS 75/01).

Z doterajšej rozhodovacej praxe ústavného súdu v spojitosti s čl. 30 ods. 4 ústavy okrem iného vyplýva, že orgány zabezpečujúce prístup k voleným a iným verejným funkciám porušia čl. 30 ods. 4 ústavy aj tým, že „sťažia, uľahčia alebo znemožnia uchádzanie sa o funkciu“ (III. ÚS 75/01), resp. že nezabezpečia „objektivitu konania“ (II. ÚS 9/00, III. ÚS 23/00). V tejto súvislosti ústavný súd uviedol (II. ÚS 5/03), že „v právnom štáte je nevyhnutné, aby každý orgán verejnej moci... postupoval pri výkone svojej právomoci tak, že zabezpečí objektivitu svojho postupu smerujúceho k ochrane alebo uplatňovaniu základného práva alebo základnej slobody, ako aj objektivitu samotného rozhodovania o ochrane a uplatňovaní základného práva alebo základnej slobody, a to bez ohľadu na to, či tento postup prebieha v právne formalizovanom rámci alebo iba v

rámci faktickej činnosti príslušného orgánu“. V označenej veci ďalej ústavný súd uviedol, že princíp rovnosti je „porušený vždy vtedy, ak sa s jednou skupinou adresátov noriem v porovnaní s inou skupinou zaobchádza inak, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú takéto nerovnaké zaobchádzanie“. V inej veci (II. ÚS 48/97) zase ústavný súd uviedol: «Význam „rovnakých podmienok“ je v tom, že právnymi predpismi akejkoľvek právnej sily ani praxou orgánov štátnej moci nemožno preferovať či diskriminovať niektoré skupiny občanov pred inými skupinami, pokiaľ ide o prístup k verejným funkciám... Ak sa postupom štátneho orgánu alebo iného subjektu práva, príp. iným spôsobom porušia podmienky ustanovené zákonom na prístup k funkcii..., dôjde nielen k porušeniu zákona..., ale aj k porušeniu ústavného práva občanov na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok, ktoré zaručuje ústava v čl. 30 ods. 4...».

V zmysle predchádzajúcej rozhodovacej činnosti ústavného súdu spadajú pod pôsobnosť čl. 30 ods. 4 ústavy zaručujúceho základné právo na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok aj verejné funkcie sudcov všeobecných súdov (I. ÚS 62/06) vrátane funkcie predsedu najvyššieho súdu (II. ÚS 5/03), ako aj funkcie sudcov medzinárodných súdnych organizácií, na ktoré sú kandidáti menovaní (volení) za Slovenskú republiku (IV. ÚS 23/04).

Z judikatúry ústavného súdu však taktiež vyplýva, že súdna rada ako ústavný orgán verejnej moci zabezpečujúci nezávislé postavenie súdnej moci vo vzťahu k iným orgánom štátu rozhoduje v rámci výkonu svojej pôsobnosti vrátane pôsobnosti podľa čl. 141a ods. 4 písm. d) ústavy uznesením, na prijatie ktorého je podľa čl. 141a ods. 5 ústavy potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov. Aj keď v zmysle § 6 ods. 8 písm. e) zákona o súdnej rade je hlasovanie súdnej rady vždy verejné, z § 27g ods. 5 zákona o súdnej rade vyplýva, že o návrhu na kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch, sa rozhoduje tajným hlasovaním.

Uznesenie súdnej rady ako výsledok hlasovania ústavného orgánu verejnej moci je právnou skutočnosťou verejného práva vo forme rozhodnutia adresovaného príslušnému

ústavnému orgánu, v danom prípade vláde Slovenskej republiky. Nejde o individuálny právny akt, ktorého povaha by bola obdobná povahе správneho aktu alebo súdneho aktu (t. j. výsledku činnosti príslušného správneho prípadne súdneho orgánu, ktorým sa zakladajú, menia alebo rušia, prípadne autoritatívne zisťujú oprávnenia a povinnosti subjektov správneho alebo súdneho konania). V danom prípade ide o osobitný druh konania. Výsledok hlasovania týkajúci sa kreovania verejných, resp. ústavných činiteľov, ako aj voľby kandidátov na funkcie sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch, sa neodôvodňuje, pričom za hlasovanie nemožno brať hlasujúceho na zodpovednosť. Ústavná a zákonná úprava nepripúšťa v predmetných súvislostiach ani možnosť odvolania proti rozhodnutiu (mutatis mutandis III. ÚS 79/04).

V kontexte námietok sťažovateľa sa žiada pripomenúť, že zákonodarca hľadájúc rovnováhu medzi nezávislosťou a autonómnosťou súdnej rady na jednej strane a jej zodpovednosťou a transparentnosťou na druhej strane prijatím zákona č. 495/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ustanovil súdnej rade v § 6 ods. 10 a 11 zákona o súdnej rade povinnosť vyhotovovať zvukový záznam z každého zasadnutia súdnej rady, ako aj zápisnicu, z ktorej musí byť okrem účasti, programu zasadnutia a obsahu prijatých uznesení zrejmý aj obsah, priebeh rokovania a výsledok hlasovania o jednotlivých bodoch programu zasadnutia súdnej rady. Na webovom sídle súdnej rady je následne uverejňované prijaté uznesenie súdnej rady, zápisnica z hlasovania, zápisnica zo zasadnutia súdnej rady, ako aj zvukový záznam zo zasadnutia súdnej rady. Prijatú normatívnu zmenu ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil, pričom dospel k záveru, že ňou zákonodarca vlastne zviditeľnil implicitnú požiadavku objektívnosti rozhodovania súdnej rady. Inak povedané, táto požiadavka nebola zmenou textu právnej normy zavedená, ale vlastne iba precizovaná (bližšie pozri uznesenie č. k. II. ÚS 29/2011-64 z 13. decembra 2011).

Z uvedených skutočností teda nemožno vyvodiť záver, že by postup a rozhodnutie súdnej rady v súvislosti s voľbou kandidátov na funkcie sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch, nebolo limitované ústavnou

a zákonnou úpravou, prípadne, že by súdna rada disponovala v uvedených prípadoch neobmedzenou voľnou úvahou bez povinnosti rešpektovať relevantné právne kritériá týkajúce sa dotknutých sudcovských funkcií v medzinárodných súdnych orgánoch, ako aj samotného procesného postupu súdnej rady v procese navrhovania a voľby kandidátov na tieto funkcie (obdobne III. ÚS 128/09).

Sťažovateľ formuloval celý rad námietok proti postupu a rozhodnutiu súdnej rady prijatého v jeho veci, ktoré vo svojom súhrne mali viesť k porušeniu ním v petite sťažnosti označeného základného práva na prístup občanov k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy. Vo svojej podstate tieto námietky spochybňujú objektivitu postupu súdnej rady pri voľbách kandidátov na sudcu ESLP a napadnutého uznesenia, v ktorom sú premietnuté výsledky týchto volieb.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je v tomto prípade zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Preto tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy (čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 ústavy či čl. 25 medzinárodného paktu), ktoré sťažovateľ uvádza len v texte sťažnosti, považoval ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 279/07, III. ÚS 252/2012) a pri rozhodovaní o sťažnosti sa sústredil na posúdenie prípadného porušenia základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.

Vo vzťahu k námietke, že pred vykonaním voľby neboli v lehote ustanovenej § 6 ods. 11 zákona o súdnej rade zverejnené všetky materiály o kandidátoch predložené súdnej rade a v sťažovateľovom prípade nemali byť zverejnené ani podporné stanoviská ku kandidatúre zo strany sudcovskej rady pri Krajskom súde v Banskej Bystrici a pléna Okresného súdu Liptovský Mikuláš, ako aj návrh s odôvodnením jeho kandidatúry, čo má odporovať princípu transparentnosti voľby, ústavný súd uvádza, že účelom označeného ustanovenia zákona o súdnej rade je skutočne zabezpečiť dostatočné informovanie verejnosti o programe zasadnutí súdnej rady, a prispieť tak ku kontrole výkonu rozhodovacích oprávnení súdnej rady. Z tvrdení sťažovateľa, zápisnice, ako aj zvukového

záznamu zo zasadnutia súdnej rady a ani z odlišného stanoviska dvoch členov súdnej rady pripojenému k napadnutému uzneseniu však nevyplýva, že by členom súdnej rady neboli predložené úplné materiály o kandidátoch na sudcu ESLP a že by súdna rada ako orgán rozhodujúci o kandidatúre sťažovateľa nemala možnosť sa oboznámiť s úplnými podkladmi pre svoje rozhodnutie, voči ktorému sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prístup k verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Prípadné pochybenie súdnej rady pri zverejňovaní materiálov (spočívajúce v nezverejnení všetkých príloh návrhu kandidáta) pred začatím svojho rokovania, možno podľa názoru ústavného súdu dávať do súvislosti s iným politickým právom (základným právom na informácie podľa čl. 26 ústavy), nositeľmi ktorého by mohli byť skôr zástupcovia verejnosti, nie však sťažovateľ. Napokon ústavný súd v súvislosti s touto námietkou zistil, že súdna rada na svojom webovom sídle vo vzťahu ku každému z kandidátov zverejnila titulný list návrhu kandidáta s uvedením mena, priezviska, akademického titulu, veku kandidáta, údajov o dosiahnutom vzdelaní právnického smeru a splnení podmienky právnickej praxe, označením navrhovateľov kandidáta a obsahom príloh. Súdna rada ďalej zverejnila životopis každého kandidáta a jeho súhlas s kandidatúrou. Ústavný súd preto zastáva názor, že realizovaný spôsob zverejnenia materiálov o kandidátoch nesignalizuje porušenie zásady rovnakého prístupu ku všetkým kandidátom.

V ďalšej námietke sťažovateľ, argumentujúc obsahom nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 5/03 z 19. februára 2003, vidí ako porušenie ním označeného základného práva skutočnosť, že o priebehu voľby nebol ako kandidát vopred informovaný. Ako dôkaz tejto skutočnosti predložil kópiu pozvánky z 15. novembra 2013, ktorou ho predseda súdnej rady pozval na 12. zasadnutie súdnej rady, kde bola zaradená voľba kandidátov na sudcu ESLP, z ktorej vyplýva len údaj o mieste a čase zasadnutia, nie však o priebehu voľby. Ústavný súd však v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že uvedeným nálezom bolo konštatované porušenie označeného základného práva kandidáta na predsedu najvyššieho súdu v situácii, keď zákon o súdnej rade neobsahoval podrobnosti o spôsobe a podmienkach volieb predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu, pričom až v reakcii na označený nález boli do zákona o súdnej rade zavedené zákonom č. 267/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení

niektorých zákonov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony, ustanovenia § 27a až § 27g. Namietaná voľba sa však uskutočnila v právnom rámci ustanovenom v § 27g platného zákona o súdnej rade a za situácie, keď rokovací poriadok súdnej rady je trvale zverejnený na webovom sídle súdnej rady. Sťažovateľ si teda mohol byť vedomý, že pred voľbou ako navrhnutý kandidát na sudcu ESLP bude vyzvaný na prezentáciu svojej osoby a svojich predstáv o prípadnom pôsobení vo funkcii sudcu ESLP (uvedené vyplýva z § 27b ods. 2 v spojení s § 27 g ods. 4 zákona o súdnej rade), že každý člen súdnej rady sa bude môcť v rozprave k veci vyjadriť (čl. 6 rokovacieho poriadku) a že ako kandidátovi mu budú môcť byť kladené otázky (čl. 15 rokovacieho poriadku). Prihliadajúc na dôvod a účel kladenia otázok kandidátom počas ich prezentácie, ktoré má vo svojej podstate prispieť k prevereniu splnenia kritérií kandidátov pred uskutočnením ich voľby súdnou radou, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že voči každému z kandidátov bolo postupované rovnako (čo svedčí o zachovaní rovnakých podmienok voči kandidátom), ústavný súd aj napriek okolnosti, že kandidáti neboli vopred informovaní o priebehu ich prezentácie pred súdnou radou, dospel k záveru, že súdna rada týmto postupom ústavne relevantným spôsobom nezasiahla do podstaty základného práva zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy.

K nadväzujúcej námietke sťažovateľa o tom, že priebeh voľby nebol určený súdnou radou ako kolektívnym orgánom (teda uznesením súdnej rady), ale rozhodnutím predsedu súdnej rady, ústavný súd poukazuje na znenie § 6 ods. 1 zákona o súdnej rade, že zasadnutia súdnej rady zvoláva a vedie ich predseda súdnej rady. Z obsahu sťažnosti, zápisnice o rokovaní, prípadne zvukového záznamu zo zasadnutia nevyplýva, že by bol niektorým z členov súdnej rady podaný procedurálny návrh k spôsobu prerokovania tohto bodu programu zasadnutia súdnej rady, o ktorom by súdna rada nerozhodovala, preto ústavný súd nevzhladol spôsob vedenia zasadnutia (t. j. rozpravy k tomuto bodu programu, ktorého podstatnou časťou bola prezentácia jednotlivých kandidátov na sudcu ESLP) ako rozporný s § 6 ods. 1 zákona o súdnej rade, a tým ani za ústavne neakceptovateľný z hľadiska namietaného porušenia čl. 30 ods. 4 ústavy.

Ústavný súd konštatuje nedôvodnosť aj ďalších námietok sťažovateľa, ktoré sú založené na spochybnení rovnakých podmienok pre všetkých účastníkov. Pokiaľ sťažovateľ

namieta, že na rozdiel od uchádzača, ktorý si vyžreboval prvé poradie, on nemal možnosť byť prítomný počas celého volebného zasadnutia, ústavný súd poznamenáva, že aj keď prvý z navrhnutých kandidátov mohol byť prítomný pri prezentácii ostatných navrhnutých kandidátov, tento kandidát však na základe oboznámenia sa s priebehom prezentácie ďalších uchádzačov už nemal žiadnu možnosť ovplyvniť obsah svojho vystúpenia. Opačne to však neplatí, pretože sťažovateľ, ktorý si vyžreboval 5. poradie, by na rozdiel od uchádzača s 1. poradím získal v dôsledku prítomnosti pri vypočutí predchádzajúcich účastníkov neoprávnenú výhodu (možnosť prípravy, resp. korekcie obsahu svojho vystúpenia s prihliadnutím na dovtedajší priebeh zasadnutia). Sťažovateľ síce správne poukazuje na to, že v zmysle § 27g ods. 4 zákona o súdnej rade sa pri voľbe kandidáta na sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodnom súdnom orgáne, primerane použije § 27b zákona o súdnej rade, ktorý zaväzuje súdnu radu vytvoriť pre všetkých kandidátov na predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu rovnaké podmienky na prezentáciu svojej osoby a predstavy o pôsobení vo funkcii, avšak zo žiadneho ustanovenia zákona o súdnej rade ani rokovacieho poriadku, ktorý ustanovuje právo všetkých kandidátov na funkciu predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu byť prítomný na zasadnutí počas vystúpenia iného kandidáta, nevyplýva povinnosť rovnakého použitia čl. 15 rokovacieho poriadku vzťahujúceho sa na voľbu predsedu najvyššieho súdu alebo podpredsedu najvyššieho súdu aj na prípad voľby kandidátov na sudcu ESĽP. Preto postup súdnej rady, pri ktorom bola vylúčená účasť sťažovateľa na zasadnutí súdnej rady počas prezentácie skôr vyžrebovaných uchádzačov o funkciu, nepovažuje ústavný súd za rozporný s obsahom základného práva na rovnaký prístup k verejnej funkcii, o ktorú sa sťažovateľ uchádzal.

Obdobne ústavný súd vyhodnotil za neopodstatnenú aj námietku sťažovateľa o zvýhodnení zástupkyne Slovenskej republiky pred ESĽP vykonaným spôsobom voľby. Získanie osobitných pracovných skúseností niektorého z uchádzačov v predchádzajúcej praxi na rozdiel od ostatných uchádzačov nemôže spôsobiť porušenie základného práva zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy. O zvýhodnení jedného z navrhnutých kandidátov by bolo možné hovoriť len v prípade, ak by súdna rada takúto prax vyžadovala ako kvalifikačný predpoklad, ktorý by však nebol ustanovený zákonom alebo v širších súvislostiach by

neproporcionálnym spôsobom obmedzoval prístup navrhnutých kandidátov pri ich uchádzaní sa o verejnú funkciu.

K argumentu sťažovateľa o rozpore priebehu voľby so zákonom o štátnom jazyku ústavný súd uvádza, že vykonanie zasadnutia súdnej rady vrátane napadnutej voľby nemožno zamieňať s tou časťou rozpravy k prerokúvanému bodu, v ktorej boli uchádzači o funkciu sudcu ESLP súdnou radou vypočúvaní a pre účely preverenia jazykovej a odbornej pripravenosti kandidátov na výkon funkcie sudcu ESLP boli vyzvaní predsedom súdnej rady odpovedať na rovnaké otázky v jednom z úradných jazykov ESLP. Namietanému porušeniu zákona o štátnom jazyku, ktoré by malo mať priamu súvislosť s namietaným porušením označeného základného práva, nesvedčí ani obsah sťažnosti, z ktorej vyplýva, že odpovede kandidátov na položené otázky boli v priebehu zasadnutia prekladané do slovenského jazyka pre všetkých členov súdnej rady, prípadne zúčastnenú verejnosť. Ústavný súd považuje oprávnenie súdnej rady oboznámiť sa so splnením kritérií pripravenosti jednotlivých kandidátov na funkciu sudcu, ktorý by mal pôsobiť za Slovenskú republiku v ESLP, za súčasť zverenej právomoci rozhodovať o týchto kandidátoch. Pritom ústavou a zákonom o súdnej rade zverenú pôsobnosť vykonáva súdna rada na svojom zasadnutí, pretože len na ňom môže prijímať svoje uznesenia (§ 6 ods. 1 zákona o súdnej rade). Ustanovenie § 27g ods. 5 zákona o súdnej rade zveruje súdnej rade právo kandidátov aj vypočuť, ktoré z hľadiska platnej právnej úpravy možno považovať za zákonom ustanovený spôsob oboznámenia sa súdnej rady s uchádzačmi o funkciu a preverenie splnenia predpokladov na výkon tejto funkcie. Ústavný súd preto nevzhladol ani túto námietku sťažovateľa za opodstatnenú.

Ani námietka sťažovateľa, že voľbu viedol (a zúčastnil sa na nej) predseda súdnej rady, ktorého predpojatosť vo vzťahu k sťažovateľovi má dokazovať jeho reakcia na otvorený list Aliancie Fair-Play nazvaný „Štrasburg nie je trafika“, nie je dostatočná na vyhlásenie napadnutého uznesenia súdnej rady za porušujúceho základné právo sťažovateľa na prístup občanov k voleným a iným verejným funkciám. Zatiaľ čo neustrannosť súdov pri rozhodovaní vyplýva priamo z ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v procesných kódexoch je garantovaná

viacerými procesnými inštitútmi, z ktorých najvýznamnejším je vylúčenie sudcov z prerokovania a rozhodovania vecí, pri ostatných štátnych orgánov však ústava dosiahnutie takejto rovnakej kvality nestrannosti rozhodovania negarantuje. Ústavný súd pri hodnotení tejto námietky prihliadol aj na skutočnosť, že každé rozhodnutie súdnej rady je prijímané väčšinou najmenej 10-tich hlasov z 18-tich (v danom prípade sa volieb zúčastnilo 17 členov súdnej rady), čo prípadný vplyv tvrdenej zaujatosti predsedu súdnej rady proti sťažovateľovi na výsledok volieb (aj vzhľadom na tajný spôsob ich realizácie) zoslabuje do tej miery, že podľa ústavného súdu nedosahuje nevyhnutnú mieru ústavnej relevancie, ktorá by odôvodňovala zásah ústavného súdu do výsledkov hlasovania súdnej rady.

Ústavný súd však v zhode so svojou stabilizovanou judikatúrou (m. m. II. ÚS 5/03) považuje za nevyhnutné pripomenúť, že každý štátny orgán (vrátane súdnej rady) je povinný zabezpečiť objektivitu svojho postupu a rozhodovania, ktoré by mohlo zasiahnuť do základného práva alebo slobody (v danom prípade do základného práva zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy), a to bez ohľadu na to, v akej miere tento postup prebiehal v právne formalizovanom rámci. Uplatňovanie a ochrana každého základného práva alebo slobody musí byť v činnosti každého orgánu verejnej moci zabezpečená reálne a musí prebiehať na nediskriminačnom základe. K naplneniu požiadavky objektívnosti rozhodovania súdnej rady určite prispieva vypočutie kandidáta na funkciu sudcu ESLP (pri ktorom každý člen súdnej rady mohol navrhnutým kandidátom klásť otázky), zverejnenie zápisnice z rokovania súdnej rady, ako aj zvukového záznamu jej zasadnutia, zákonná garancia verejnosti zasadnutia, pričom tieto pravidlá možno považovať za akceptovateľný štandard pre dosiahnutie nearbitrárnosti rozhodnutí súdnej rady. K obdobným záverom ústavný súd dospel aj pri prieskume ústavnej konformity rozhodnutia súdnej rady o uchádzačovi na funkciu sudcu všeobecného súdu (II. ÚS 29/2011). S prihliadnutím na uvedené považuje ústavný súd v sťažovateľovom prípade tieto minimálne požiadavky objektívnosti rozhodovania súdnej rady za splnené.

V danom prípade sťažovateľ nepreukázal takú mieru porušenia pravidiel ustanovených zákonom o súdnej rade pri voľbe kandidáta na sudcu ESLP, ktoré by popierali ich podstatu a zmysel, pričom napadnutý postup súdnej rady v nevyhnutnej miere

rešpektoval aj zásadu rovnakého prístupu sťažovateľa k verejnej funkcii (sťažovateľ nebol z procesu voľby nezákonne vylúčený a o návrhu jeho kandidatúry sa rozhodovalo v tajnom hlasovaní po vypočutí vykonanom rovnakým spôsobom voči všetkým kandidátom). Vzhľadom na to ústavný súd, prízvukujúc princíp zdržanlivosti zásahov ústavného súdu do výkonu právomoci ostatných štátnych orgánov, ako aj vychádzajúc z obsahu sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, ktoré garantuje rovnaký prístup k verejnej funkcii, nie však právo uchádzača na zvolenie (ustanovenie) do verejnej funkcie (úspech kandidáta), doručenú sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

S prihliadnutím na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti nezaoberal.

Bezpredmetnou sa stala aj potreba rozhodnutia o vyhlásení sťažovateľa z 21. marca 2014 o odmietnutí J. A. pre jeho predpojatosť, pretože J. A. 4. júla 2014 skončilo funkčné obdobie sudcu ústavného súdu a vo veci samej rozhodoval senát „III. ÚS“ v zložení bez namietaného sudcu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2014